

Grozījumi:

13.03.1997. likums / LV, 83/84, 27.03.1997.; Ziņotājs, 8, 24.04.1997. / Stājas spēkā 10.04.1997.
14.10.1998. likums / LV, 297/298, 20.10.1998.; Ziņotājs, 22, 19.11.1998. / Stājas spēkā 03.11.1998.
16.06.1999. likums / LV, 208/209, 26.06.1999.; Ziņotājs, 14, 22.07.1999. / Stājas spēkā 10.07.1999.
25.05.2000. likums / LV, 207/212, 07.06.2000.; Ziņotājs, 13, 13.07.2000. / Stājas spēkā 21.06.2000.
17.10.2002. likums / LV, 156, 29.10.2002.; Ziņotājs, 22, 28.11.2002. / Stājas spēkā 12.11.2002.
02.12.2004. likums / LV, 199, 15.12.2004.; Ziņotājs, 2, 27.01.2005. / Stājas spēkā 29.12.2004.
21.06.2007. likums / LV, 107, 05.07.2007.; Ziņotājs, 15, 09.08.2007. / Stājas spēkā 01.08.2007.
12.03.2009. likums / LV, 51, 01.04.2009.; Ziņotājs, 9, 14.05.2009. / Stājas spēkā 01.07.2009.
12.06.2009. likums / LV, 100, 30.06.2009.; Ziņotājs, 15, 13.08.2009. / Stājas spēkā 01.07.2009.
03.06.2010. likums / LV, 99, 22.06.2010. / Stājas spēkā 06.07.2010.
17.06.2010. likums / LV, 101, 29.06.2010. / Stājas spēkā 30.06.2010.
16.12.2010. likums / LV, 205, 29.12.2010. / Stājas spēkā 01.01.2011.
02.03.2017. likums / LV, 54, 14.03.2017. / Stājas spēkā 28.03.2017.
21.06.2018. likums / LV, 132, 04.07.2018. / Stājas spēkā 18.07.2018.
11.10.2018. likums / LV, 210, 24.10.2018. / Stājas spēkā 01.12.2019.
06.06.2019. likums / LV, 123, 19.06.2019. / Stājas spēkā 03.07.2019.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās

1.pants. Šis likums reglamentē atbilstoši zemes reformas un valsts un pašvaldību zemes īpašuma privatizācijas un atsavināšanas likumiem valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesības un to nostiprināšanu zemesgrāmatās, kā arī valstij un pašvaldībām piekritošā zemes īpašuma izmantošanu līdz īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatās.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.10.2002. likumu, kas stājas spēkā 12.11.2002.)

2.pants. (1) Zemes reformas laikā uz valsts vārda zemesgrāmatās ierakstāma zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja valstij (valsts uzņēmumiem, iestādēm), izņemot to zemi, kura:

- 1) zemes reformas gaitā atbilstoši likumiem piešķirta (nodota) īpašumā fiziskajai vai juridiskajai personai tai piederējušās zemes vietā;
- 2) piešķirta fiziskajai personai pastāvīgā lietošanā vai rezervēta ar tiesībām iegūt to īpašumā;
- 3) saskaņā ar šā likuma 3.panta trešo daļu ierakstāma uz pašvaldības vārda.

(2) Zemes reformas laikā valstij piekrīt un uz valsts vārda zemesgrāmatās ierakstāma zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja fiziskajām un juridiskajām personām, ja šīs personas par zemi saņēmušas kompensāciju, nav pieprasījušas atjaunot īpašuma tiesības uz zemi vai arī zemes īpašuma tiesību atjaunošana likumos nav paredzēta, tikai gadījumos, ja:

1) uz šīs zemes ir valstij piederošas ēkas (būves);

2) uz šīs zemes ir juridiskajām personām piederošas ēkas (būves) vai tādām fiziskajām personām piederošas ēkas (būves), kurām nav tiesību iegūt zemi īpašumā saskaņā ar zemes reformas likumiem;

3) vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā paredzēti attiecīgi neapbūvēti zemes gabali jaunu valsts ēku (būvju) celtniecībai vai valsts funkciju īstenošanai.

(3) Zemes reformas laikā valstij piekrīt un uz valsts vārda zemesgrāmatā ierakstāma zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja pašvaldībām, ja uz šīs zemes ir:

1) valstij piederošas ēkas (būves);

2) privatizēti valsts īpašuma objekti vai citādi atsavinātas valsts vai valsts kapitālsabiedrību ēkas (būves);

3) valsts kapitālsabiedrībai piederošas ēkas (būves) vai ēkas (būves), kuras, pirms tās kļuva par privātpersonas īpašumu, ir piederējušas valsts kapitālsabiedrībai.

(4) Zemes reformas laikā valstij piekrīt un uz valsts vārda zemesgrāmatās ierakstāma zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja fiziskajām un juridiskajām personām, ja šīs personas par šo zemi saņēmušas līdzvērtīgu zemi no bijušajām valsts zemēm.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.03.1997., 17.10.2002. un 21.06.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

3.pants. (1) Zemes reformas laikā uz pašvaldības vārda zemesgrāmatās ierakstāma zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja pašvaldībai tās pašreizējā administratīvajā teritorijā, bet meža fonda zemes — arī citā administratīvajā teritorijā, izņemot zemi, kura:

1) zemes reformas gaitā atbilstoši likumiem piešķirta (nodota) īpašumā fiziskajai vai juridiskajai personai tai piederējušās zemes vietā;

2) piešķirta fiziskajai personai pastāvīgā lietošanā vai rezervēta ar tiesībām iegūt to īpašumā;

3) saskaņā ar šā likuma 2.panta trešo daļu ierakstāma uz valsts vārda.

(2) Zemes reformas laikā pašvaldībām piekrīt un uz attiecīgās pašvaldības vārda zemesgrāmatās ierakstāma zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja fiziskajām un juridiskajām personām, ja šīs personas par zemi saņēmušas kompensāciju, nav pieprasījušas atjaunot īpašuma tiesības uz zemi vai arī zemes īpašuma tiesību atjaunošana likumos nav paredzēta, tikai gadījumos, ja:

1) uz šīs zemes ir pašvaldībai piederošas ēkas (būves);

2) vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā attiecīgi neapbūvēti zemes gabali paredzēti jaunu pašvaldības ēku (būvju) celtniecībai vai pašvaldību funkciju īstenošanai;

3) uz šīs zemes ir dzīvojamās mājas, kurās esošie dzīvokļi privatizēti saskaņā ar likumu "Par kooperatīvo dzīvokļu privatizāciju" un likumu "Par lauksaimniecības uzņēmumu un zvejnieku kolhozu privatizāciju";

4) tā ir zemes starpgabals atbilstoši Publiskas personas mantas atsavināšanas likumā noteiktajam un par to pašvaldības dome (padome) ir pieņēmusi lēmumu, ka tā ir starpgabals, izņemot šā likuma 8.pantā minēto uz valsts vārda zemesgrāmatā ierakstāmo zemi;

5) šī zeme piešķirta pašvaldībai personisko palīgsaimniecību vajadzībām atbilstoši likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 7.pantam un saskaņā ar pašvaldības teritorijas plānojumu to paredzēts izmantot tikai šīm vajadzībām.

(3) Zemes reformas laikā pašvaldībai piekrīt un uz attiecīgās pašvaldības vārda zemesgrāmatā ierakstāma zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja valstij, tikai gadījumos, ja:

1) uz šīs zemes ir pašvaldībai piederošas ēkas (būves);

2) uz šīs zemes ir privatizēti pašvaldības īpašuma objekti vai citādi atsavinātas pašvaldības kapitālsabiedrību

ēkas (būves);

2¹) pašvaldības kapitālsabiedrībai piederošās ēkas (būves) vai ēkas (būves), kuras, pirms tās kļuva par privātpersonas īpašumu, ir piederējušas pašvaldības kapitālsabiedrībai;

3) uz šīs zemes ir dzīvojamās mājas, kurās esošie dzīvokļi privatizēti saskaņā ar likumu "Par kooperatīvo dzīvokļu privatizāciju" un likumu "Par lauksaimniecības uzņēmumu un zvejnieku kolhozu privatizāciju";

4) šī zeme paredzēta ielu (ceļu) būvniecībai saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, veidojot to kā atsevišķu zemes vienību.

(4) Uz pašvaldības vārda zemesgrāmatās var ierakstīt zemi, uz kuras par valsts vai pašvaldības budžeta līdzekļiem ir izbūvētas ielas, ja tās ir pašvaldības valdījumā.

(5) Zemes reformas laikā pašvaldībām piekrīt un uz attiecīgās pašvaldības vārda zemesgrāmatā ierakstāma:

1) apbūvēta lauku apvidu zeme, par kuru atbilstoši Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 25.panta ceturtajai daļai noslēdzami zemes nomas līgumi;

2) neapbūvēta lauku apvidu zeme, par kuru Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 25.panta 2.1 daļā noteiktajā termiņā ir noslēgti zemes nomas līgumi.

(6) Zemes reformas laikā pašvaldībām piekrīt un uz attiecīgās pašvaldības vārda zemesgrāmatā ierakstāma pilsētas zeme, uz kuru izbeidzas zemes lietošanas tiesības saskaņā ar Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 26.panta pirmo daļu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.03.1997., 14.10.1998., 16.06.1999., 02.12.2004., 21.06.2007., 12.03.2009., 12.06.2009. un 21.06.2018. likumu, kas stājas spēkā 18.07.2018.)

4. pants. (1) Zemes reformas laikā pašvaldībai piekrīt un uz attiecīgās pašvaldības vārda zemesgrāmatā ierakstāma zeme, kas atrodas tās pašreizējā administratīvajā teritorijā un 1940.gada 21.jūlijā piederēja lauku pašvaldību fondam, izņemot zemi, kura:

1) zemes reformas gaitā atbilstoši likumiem piešķirta (nodota) īpašumā fiziskajai vai juridiskajai personai tai piederējušās zemes vietā;

2) piešķirta fiziskajai personai pastāvīgā lietošanā vai rezervēta ar tiesībām iegūt to īpašumā;

3) saskaņā ar šā likuma 2.panta trešo daļu ierakstāma uz valsts vārda.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētā pašvaldība ir tā pašvaldība, kura saskaņā ar Rajonu pašvaldību reorganizācijas likuma 9. un 10.panta noteikumiem pārņem attiecīgā rajona pašvaldības mantu, finanšu līdzekļus, tiesības un saistības.

(3) Zemes reformas laikā zeme, kas 1940.gada 21.jūlijā zemesgrāmatās bija ierakstīta uz lauku pašvaldību fonda vārda un atradās Daugavpils, Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas un Ventspils pilsētas administratīvajā teritorijā un līdz 2009.gada 30.jūnijam attiecīgi piekrita Daugavpils, Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas un Ventspils rajona pašvaldībai, piekrīt tai pašvaldībai, kura saskaņā ar Rajonu pašvaldību reorganizācijas likuma 9. un 10.panta noteikumiem pārņem attiecīgā rajona pašvaldības mantu, finanšu līdzekļus, tiesības un saistības, izņemot zemi, kura:

1) zemes reformas gaitā atbilstoši likumiem piešķirta (nodota) īpašumā fiziskajai vai juridiskajai personai tai piederējušās zemes vietā;

2) piešķirta fiziskajai personai pastāvīgā lietošanā vai rezervēta ar tiesībām iegūt to īpašumā;

3) saskaņā ar šā likuma 2.panta trešo daļu ierakstāma uz valsts vārda.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

4.¹ pants. (1) Zeme, kuras piederība 1940.gada 21.jūlijā nav konstatēta, zemes reformas laikā piekrīt valstij un ierakstāma zemesgrāmatās uz valsts vārda, ja:

- 1) uz šīs zemes ir valstij piederošas ēkas (būves);
- 2) uz šīs zemes ir privatizēti valsts īpašuma objekti vai citādi atsavinātas valsts vai valsts kapitālsabiedrību ēkas (būves);
- 3) uz šīs zemes ir valsts kapitālsabiedrībai piederošas ēkas (būves) vai ēkas (būves), kuras, pirms tās kļuva par privātpersonu īpašumu, ir piederējušas valsts kapitālsabiedrībai;
- 4) uz šīs zemes ir juridiskajām personām piederošas ēkas (būves) vai tādām fiziskajām personām piederošas ēkas (būves), kurām nav tiesību iegūt zemi īpašumā saskaņā ar zemes reformas likumiem;
- 5) vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā attiecīgi neapbūvēti zemes gabali paredzēti jaunu valsts ēku (būvju) celtniecībai vai valsts funkciju īstenošanai.

(2) Zeme, kuras piederība 1940.gada 21.jūlijā nav konstatēta, zemes reformas laikā piekrīt pašvaldībai un ierakstāma zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda, ja:

- 1) uz šīs zemes ir pašvaldībai piederošas ēkas (būves);
- 2) uz šīs zemes ir privatizēti pašvaldības īpašuma objekti vai citādi atsavinātas pašvaldības vai pašvaldības kapitālsabiedrību ēkas (būves);
- 3) uz šīs zemes ir pašvaldības kapitālsabiedrībai piederošas ēkas (būves) vai ēkas (būves), kuras, pirms tās kļuva par privātpersonas īpašumu, ir piederējušas pašvaldības kapitālsabiedrībai;
- 4) uz šīs zemes ir dzīvojamās mājas, kurās esošie dzīvokļi privatizēti saskaņā ar likumu "Par kooperatīvo dzīvokļu privatizāciju" un likumu "Par lauksaimniecības uzņēmumu un zvejnieku kolhozu privatizāciju";
- 5) vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā attiecīgi neapbūvēti zemes gabali paredzēti jaunu pašvaldības ēku (būvju) celtniecībai vai pašvaldību funkciju īstenošanai;
- 6) tā ir zemes starpgabals atbilstoši šā likuma 3.panta otrās daļas 4.punktam.

(3) Zeme, kuras piederība 1940.gada 21.jūlijā nav konstatēta, izņemot zemi, kas saskaņā ar šā panta pirmo un otro daļu ierakstāma zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai.

(4) Šā panta pirmā, otrā un trešā daļa nav attiecināma uz zemi, kura zemes reformas gaitā piešķirta īpašumā personai vai kuru šai personai ir tiesības iegūt īpašumā saskaņā ar zemes reformas likumiem.

(21.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

4.² pants. Zemes reformas laikā pašvaldībai piekrīt un uz pašvaldības vārda zemesgrāmatā ierakstāma meža zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja valstij, kuras piederība 1940.gada 21.jūlijā nav konstatēta vai kura 1940.gada 21.jūlijā piederēja fiziskajām un juridiskajām personām, kas par šo zemi saņēmušas kompensāciju vai nav pieprasījušas uz to atjaunot īpašuma tiesības, ja tiek ievēroti visi šādi nosacījumi:

- 1) zemes nodošana—pieņemšana noformēta ar aktu, pamatojoties uz tiem tiesību aktiem, kuri bija spēkā attiecīgajā laikposmā;
- 2) zeme atrodas pašvaldības bilancē (grāmatvedības pamatlīdzekļu uzskaitē);
- 3) zeme atrodas pašvaldības valdījumā, attiecīgais zemes gabals izveidots kā pašvaldībai piekrītošs, un tā platību un konfigurāciju apliecina izraksts no zemes ierīcības projekta;
- 4) par attiecīgo zemi nepastāv strīds, un to apliecina pašvaldības izsniegta izziņa.

(17.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 30.06.2010.)

5.pants. (1) Zeme, uz kuras atrodas ēkas (būves), ko valsts vai pašvaldība privatizējusi vai citādi atsavinājusi, ja zeme 1940.gada 21.jūlijā piederēja fiziskajām un juridiskajām personām, kuras nav pieprasījušas atjaunot īpašuma tiesības uz šo zemi vai pieprasījušas kompensāciju, kā arī zeme, uz kuru likumā nav paredzēta īpašuma tiesību atjaunošana, ierakstāma zemesgrāmatās attiecīgi uz valsts vai pašvaldības vārda.

(2) Ja šī zeme zem ēkām (būvēm) ir privatizēta saskaņā ar likumu "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju", tā ierakstāma zemesgrāmatā uz pircēja (fiziskās vai juridiskās personas) vārda.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.03.1997. un 21.06.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

6.pants. (1) Zeme, kas 1940.gada 21.jūlijā piederēja personām, kuras nav pieprasījušas atjaunot īpašuma tiesības uz šo zemi vai pieprasījušas kompensāciju, kā arī zeme, uz kuru likumā nav paredzēta īpašuma tiesību atjaunošana, izņemot zemi, kura zemesgrāmatā ierakstāma uz valsts vai pašvaldības vārda saskaņā ar šā likuma 2.panta otro daļu un 3.panta otro daļu, turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai.

(2) Lauku apvidu zeme, kura zemes reformas laikā piešķirta pastāvīgā lietošanā pašvaldībām, un zeme, kura piekritī pašvaldībām saskaņā ar šā likuma 3.panta piekto daļu un kura saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu nav izmantojama pašvaldību funkciju īstenošanai, atbilstoši pašvaldības domes (padomes) lēmumam turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai.

(3) Par valstij piekrītošo lauku apvidu zemi, kura turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai, Ministru kabinets izdod rīkojumu.

(4) Šā panta otrajā un trešajā daļā minētā zeme, kura turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai, kā arī valstij un pašvaldībām piederošā un piekrītošā zeme nosakāma Ministru kabineta noteikumos paredzētajā kārtībā.

(5) Pilsētu zemi, kura turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai, iekļauj līdzvērtīgo zemju kompensācijas fondā saskaņā ar Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likumu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(6) Pašvaldības domes (padomes) lēmumu un Ministru kabineta rīkojumu par pilsētu zemes piederību, piekritību vai izmantošanu zemes reformas pabeigšanai Valsts zemes dienestam iesniedz līdz 2009.gada 30.decembrim (Rīgas pilsētas pašvaldība līdz 2010.gada 30.decembrim), bet par lauku apvidu zemes piederību, piekritību vai izmantošanu zemes reformas pabeigšanai — likumā "Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" noteiktajā termiņā.

(7) Ministru kabinets pieņem rīkojumu par zemes piekritību valstij attiecībā uz visām šā likuma 8.pantā minētajām valstij piekrītošajām zemēm.

(8) Lauku apvidu un pilsētu zemi, par kuru līdz 2009.gada 30.decembrim (Rīgas pilsētas pašvaldībā līdz 2010.gada 30.decembrim) nav pieņemts un Valsts zemes dienestam iesniegts pašvaldības domes (padomes) lēmums un Ministru kabineta rīkojums par zemes piederību, piekritību vai izmantošanu zemes reformas pabeigšanai, Valsts zemes dienests ieskaita rezerves zemes fondā.

(21.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

7.pants.

(Izslēgts ar 21.06.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

8.pants. (1) *(Izslēgta ar 25.05.2000. likumu.)*

(2) Uz valsts vārda Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas personā zemesgrāmatās tiek ierakstīta valsts meža zeme Grīņu dabas rezervātā, Krustkalnu dabas rezervātā, Moricsalas dabas rezervātā un Teiču dabas rezervātā, Gaujas nacionālajā parkā, Ķemeru nacionālajā parkā, Rāznas nacionālajā parkā un Slīteres nacionālajā parkā, kā arī saskaņā ar attiecīgu Ministru kabineta rīkojumu — cita valstij piederošā un piekrītošā zeme.

(3) Uz valsts vārda Satiksmes ministrijas personā zemesgrāmatās tiek ierakstīta valstij piederošā un piekrītošā zeme, ko aizņem valsts transporta un sakaru komunikācijas, valsts transporta un sakaru iestāžu un uzņēmumu valdījumā esošās ēkas (būves), kā arī valsts zeme, kas nepieciešama šo objektu uzturēšanai atbilstoši zemes ierīcības projektam, un saskaņā ar attiecīgu Ministru kabineta rīkojumu — cita valstij piederošā un piekrītošā zeme.

(4) Uz valsts vārda Zemkopības ministrijas personā zemesgrāmatās tiek ierakstīta valstij piederošā un piekrītošā zeme, ko aizņem valsts selekcijas saimniecības, valsts izmēģinājumu saimniecības, valsts zinātniskās pētniecības

saimniecības un valsts lauksaimniecības mācību saimniecības, valstij piederošā un piekrītošā meža zeme, izņemot šā panta otrajā daļā minēto meža zemi, ja tā likumā noteiktajā kārtībā nav nodota īpašumā vai pastāvīgā lietošanā fiziskajām un juridiskajām personām, kā arī saskaņā ar attiecīgu Ministru kabineta rīkojumu — cita valstij piederošā un piekrītošā zeme.

(4¹) Uz valsts vārda Ekonomikas ministrijas personā zemesgrāmatās tiek ierakstīta valstij piederošā un piekrītošā zeme, uz kuras atrodas akciju sabiedrības "Latvenergo" īpašumā vai valdījumā esošie energoapgādes objekti un kura ir nepieciešama valsts komercdarbības veikšanai.

(5) *(Izslēgta ar 17.10.2002. likumu.)*

(6) Valstij piederošā vai piekrītošā zeme, kas nav minēta šajā pantā, zemesgrāmatā ierakstāma uz valsts vārda Finanšu ministrijas vai citas ministrijas personā, ja to noteicis Ministru kabinets.

(7) Uz valsts vārda Ministru kabineta noteiktās valsts īpašumu privatizāciju veicošās institūcijas personā zemesgrāmatā tiek ierakstīti privatizācijai nodoti valstij piederoši un piekrītoši neapbūvēti vai apbūvēti zemes gabali.

(8) Uz valsts vārda atsavināšanu organizējošās institūcijas (Publiskas personas mantas atsavināšanas likuma 9. pantā noteiktās institūcijas) personā zemesgrāmatā tiek ierakstīti atsavināšanai nodoti valstij piekrītoši neapbūvēti vai apbūvēti zemes gabali.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.03.1997., 25.05.2000., 17.10.2002., 02.12.2004., 21.06.2007., 12.06.2009., 16.12.2010. un 06.06.2019. likumu, kas stājas spēkā 03.07.2019.)

9.pants. (1) Par neapbūvētiem zemes gabaliem, kuri 1940.gada 21.jūlijā piederēja valstij vai pašvaldībām (2.panta pirmā daļa un 3.panta pirmā daļa), sastādāma uzziņa, kurā jānorāda:

- 1) zemes gabala piederība 1940.gada 21.jūlijā atbilstoši īpašuma tiesības apliecinājošiem dokumentiem;
- 2) ziņas par pašreizējās pašvaldības administratīvās teritorijas robežām;
- 3) zemes gabala platība;
- 4) *(izslēgts ar 12.06.2009. likumu);*
- 5) nekustamā īpašuma apgrūtinājumi, ievērojot Zemesgrāmatu likumā noteiktās prasības.
- 6) *(izslēgts ar 12.06.2009. likumu)*

(2) Uzziņā norādītos apstākļus, kurus neapstiprina Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētie dati, apstiprina, pievienojot uzziņai attiecīgus dokumentus. Ja valsts zemi pieprasījusi pašvaldība vai pašvaldības zemi — valsts, šis zemes gabals nav ierakstāms zemesgrāmatā, kamēr nav panākta vienošanās starp attiecīgo valsts institūciju un pašvaldību vai zemes strīds nav izskatīts šā likuma 11.pantā noteiktajā kārtībā.

(3) Par valsts zemes gabaliem (2.panta pirmā daļa un 3.panta pirmā daļa) uzziņu sastāda šā likuma 8.pantā noteiktā valsts institūcija, un to paraksta tās vadītājs.

(4) Par pašvaldības zemes gabaliem uzziņu sastāda attiecīgās pašvaldības domes noteiktā institūcija, un to paraksta domes priekšsēdētājs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.06.2007., 12.06.2009. un 11.10.2018. likumu, kas stājas spēkā 01.12.2019.)

10.pants. (1) Par valstij vai pašvaldībām piederošiem un piekrītošiem zemes gabaliem sastādāma uzziņa, kurā jānorāda:

- 1) zemes gabala platība;
- 2) pašreizējais zemes lietotājs, zemes lietošanas nosacījumi (pastāvīgā lietošana, termiņlietošana, noma);
- 3) kādas ēkas (būves) atrodas uz zemes gabala;
- 4) nekustamā īpašuma apgrūtinājumi, ievērojot Zemesgrāmatu likumā noteiktās prasības;

5) pamatojums atbilstoši vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam jaunu valsts vai pašvaldības ēku (būvju) celtniecībai vai teritorijas izmantošanai valstij vai pašvaldībai noteikto funkciju īstenošanai.

(2) Uzziņā norādītos apstākļus, kurus neapstiprina Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētie dati, apstiprina, pievienojot uzziņai attiecīgus dokumentus. Ja valsts zemi pieprasījusi pašvaldība vai pašvaldības zemi — valsts, šis zemes gabals nav ierakstāms zemesgrāmatā, kamēr nav panākta vienošanās starp attiecīgo valsts institūciju un pašvaldību vai zemes strīds nav izskatīts šā likuma 11.pantā noteiktajā kārtībā.

(3) *(Izslēgta ar 11.10.2018. likumu)*

(4) *(Izslēgta ar 11.10.2018. likumu)*

(5) Uzziņu paraksta šā likuma 8.pantā noteiktās institūcijas administratīvais vadītājs vai attiecīgās pašvaldības domes priekšsēdētājs.

(12.06.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.06.2019. un 11.10.2018. likumu, kas stājas spēkā 01.12.2019.)

10.¹ pants. (1) Par valstij vai pašvaldībām piederošiem un piekrītošiem zemes gabaliem, uz kuriem atrodas publiskās lietošanas transporta infrastruktūras objekti (ielas un ceļi, dzelzceļa zemes nodalījuma josla, ceļu zemes nodalījuma josla, ielu sarkanās līnijas un citi normatīvajos aktos noteiktie autoceļu un dzelzceļa publiskās lietošanas infrastruktūras objekti), sastādāma uzziņa, kurā jānorāda:

- 1) zemes gabala platība;
- 2) informācija par to, ka uz zemes gabala atrodas noteikts publiskās lietošanas transporta infrastruktūras objekts;
- 3) nekustamā īpašuma apgrūtinājumi, ievērojot Zemesgrāmatu likumā noteiktās prasības;
- 4) informācija par to, vai uz zemes gabala atrodas citām personām piederošas ēkas (būves).

(2) Uzziņā norādītos apstākļus, kurus neapstiprina Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētie dati, apstiprina, pievienojot uzziņai attiecīgus dokumentus. Ja zemes gabals nav kadastrāli uzmērīts, tā platību apliecina informācija no Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas par zemes gabala platību un izvietojumu apvidū.

(3) Uzziņu paraksta šā likuma 8.pantā noteiktās institūcijas administratīvais vadītājs vai attiecīgās pašvaldības domes priekšsēdētājs.

(12.06.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.06.2019. un 11.10.2018. likumu, kas stājas spēkā 01.12.2019.)

10.² pants. (1) Par valstij piederošiem un piekrītošiem zemes gabaliem, uz kuriem atrodas valsts robežas josla, sastādāma uzziņa, kurā jānorāda:

- 1) zemes gabala platība;
- 2) informācija par to, ka uz zemes gabala atrodas valsts robežas josla;
- 3) nekustamā īpašuma apgrūtinājumi, ievērojot Zemesgrāmatu likumā noteiktās prasības.

(2) Uzziņā norādītos apstākļus, kurus neapstiprina Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētie dati, apstiprina, pievienojot uzziņai attiecīgus dokumentus. Ja zemes gabals nav kadastrāli uzmērīts, tā platību apliecina informācija no Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas par zemes gabala platību un izvietojumu apvidū.

(3) Uzziņu paraksta šā likuma 8. pantā noteiktās valsts institūcijas administratīvais vadītājs.

(02.03.2017. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.10.2018. likumu, kas stājas spēkā 01.12.2019.)

11.pants. Zemes reformas laikā strīdus par zemesgrāmatā neierakstītas valsts vai pašvaldības zemes piekritību izšķir Centrālā zemes komisija vai tiesa. Centrālās zemes komisijas lēmumu viena mēneša laikā pēc tā paziņošanas var pārsūdzēt tiesā Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Strīdu par zemesgrāmatā neierakstītas valsts vai pašvaldības zemes piederību vai piekritību Centrālajai zemes komisijai var pieteikt izskatīšanai līdz 2009.gada 30.decembrim.

(21.06.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

12.pants. (1) Valsts zemes ģpašuma ierakstīšanai zemesgrāmatās nepieciešamos dokumentus pieprasa un sagatavo šā likuma 8.pantā noteiktās valsts institūcijas.

(2) Pašvaldību zemes ģpašuma ierakstīšanai zemesgrāmatās nepieciešamos dokumentus pieprasa un sagatavo pašvaldības iestāde (amatpersona), kurai to uzdevusi attiecīgā pašvaldības dome.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.06.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

13.pants. (1) Valsts un pašvaldības zemes ģpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatās par pamatu ir šādi dokumenti:

1) šā likuma 9., 10., 10.¹ vai 10.² pantā noteiktajā kārtībā sastādīta uzziņa;

2) šā likuma 9. vai 10.pantā minētajā gadījumā — zemes robežu plāns;

3) šā likuma 10.¹ vai 10.² pantā minētajā gadījumā — zemes robežu plāns vai informācija no Nekustamā ģpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas telpiskajiem datiem par zemes gabala platību un izvietojumu apvidū;

4) ja zemes gabals nav kadastrāli uzmērīts, — pašvaldības izziņa par nekustamā ģpašuma objekta apgrūtinājumiem. Izziņa sastādāma atbilstoši vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam, ja tāds ir apstiprināts. Ja vietējās pašvaldības teritorijas plānojums ir apstiprināšanas procesā, pašvaldība izziņu sastāda atbilstoši tās rīcībā esošajai informācijai;

5) *(izslēgts ar 11.10.2018. likumu);*

6) šā likuma 10. vai 10.¹ pantā minētajā gadījumā — ēku (būvju) piederību apliecināši dokumenti, bet attiecībā uz publiskās lietošanas transporta infrastruktūras objektiem — konkrētā objekta pārvaldītāja parakstīta izziņa, kas apliecina, ka konkrētais publiskās lietošanas transporta infrastruktūras objekts ir valsts, pašvaldības vai valsts akciju sabiedrības "Latvijas Dzelzceļš" valdījumā;

7) strīda gadījumā — spēkā stāties Centrālās zemes komisijas lēmums vai tiesas spriedums;

8) pašvaldības domes (padomes) lēmums vai Ministru kabineta rīkojums par zemes piederību vai piekritību;

9) iesniegums attiecīgajai rajona (pilsētas) tiesai.

(2) Vienlaikus ar valsts vai pašvaldības zemes ģpašuma tiesībām zemesgrāmatās nostiprināmas ģpašuma tiesības attiecīgi uz valstij vai pašvaldībām piederošām ēkām (būvēm), kas atrodas uz zemes gabala, atbilstoši likumā "Par nekustamā ģpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" noteiktajam.

(3) Nostiprinājuma lūgumam noteiktā kārtībā izgatavotus un Nekustamā ģpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētus zemes robežu plānus pievieno rajona (pilsētas) tiesa.

(12.06.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 02.03.2017., 06.06.2019. un 11.10.2018. likumu, kas stājas spēkā 01.12.2019. Trešā daļa stājas spēkā 01.12.2019. Sk. pārejas noteikumu 8. punktu)

14.pants. (1) Pēc valsts zemes ģpašuma tiesību nostiprināšanas zemesgrāmatās rīcību ar šo ģpašumu regulē Civillikuma noteikumi ar ierobežojumiem, kas noteikti zemes reformas likumos, citos likumos un Ministru kabineta noteikumos.

(2) Pēc pašvaldības zemes ģpašuma tiesību nostiprināšanas zemesgrāmatās rīcību ar šo ģpašumu regulē likums "Par pašvaldībām" un Civillikuma noteikumi ar ierobežojumiem, kas noteikti zemes reformas likumos, citos likumos un Ministru kabineta noteikumos.

(3) Ja zemes gabala īpašuma tiesību pārreģistrācija zemesgrāmatā veicama saskaņā ar likuma "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 70.panta trešo daļu, īpašuma tiesību pārreģistrācijas pamatā ir šādi dokumenti:

1) Ministru kabineta rīkojums par zemes gabala nodošanu privatizācijai;

2) zemes gabala nodošanas un pieņemšanas akts, kas sastādīts saskaņā ar likuma "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 67.panta trešo daļu.

(4) Ja zemes gabala īpašuma tiesību pārreģistrācija zemesgrāmatā veicama saskaņā ar likuma "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 70.panta ceturto daļu, īpašuma tiesību pārreģistrācijas pamatā ir šādi dokumenti:

1) attiecīgās pašvaldības lēmums par zemes gabala nodošanu privatizācijai;

2) zemes gabala nodošanas un pieņemšanas akts, kas sastādīts saskaņā ar likuma "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 67.panta trešo daļu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.06.1999. likumu, kas stājas spēkā 10.07.1999.)

15.pants. (1) Līdz valstij un pašvaldībām piederošā un piekrītošā zemes īpašuma ierakstīšanai zemesgrāmatās īpašuma faktiskajiem izmantotājiem labticīgi jālieto to turējumā esošais zemes īpašums.

(2) Zemes lietotājs saskaņā ar Civillikuma normām nes nastas un apgrūtinājumus, kā arī ievāc augļus no lietām, kas ietilpst konkrētajos īpašumos.

(3) Ja uz valstij vai pašvaldībai piederošā vai piekrītošā zemes gabala atrodas privatizētas ēkas (būves), valsts vai pašvaldība šā zemes gabala vai tā daļas lietošanas tiesības nedrīkst nodot trešajai personai ēku (būvju) celtniecībai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.06.1999. likumu, kas stājas spēkā 10.07.1999.)

16.pants. (1) *(Izslēgta ar 21.06.2018. likumu)*

(1¹) Zemi, kura zemesgrāmatā ierakstīta uz valsts vai pašvaldības vārda, nepievienojot uzziņai zemes robežu plānu, nedrīkst atsavināt līdz brīdim, kad ir veikta zemes kadastrālā uzmērīšana, izņemot gadījumus, kad valsts nodod zemes gabalu bez atlīdzības pašvaldībai vai iegulda kapitālsabiedrībā vai pašvaldība nodod zemes gabalu bez atlīdzības valstij vai iegulda kapitālsabiedrībā.

(2) Šā panta 1.¹ daļā noteiktos īpašuma tiesību aprobežojumus ieraksta zemesgrāmatā vienlaicīgi ar īpašuma tiesību nostiprināšanu uz valsts vai pašvaldības vārda.

(3) *(Izslēgta ar 21.06.2018. likumu)*

(21.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2009., 03.06.2010. un 21.06.2018. likumu, kas stājas spēkā 18.07.2018.)

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi nr.32 "Par valsts nekustamā īpašuma reģistrāciju un izmantošanu līdz īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatās" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1994, 3. nr.).

2. Zemi, kura piekrīt valstij vai pašvaldībai saskaņā ar šā likuma 2.panta otrās daļas 3.punktu, 3.panta otrās daļas 2.punktu, 4.¹ panta pirmās daļas 5.punktu un otrās daļas 5.punktu, ieraksta zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, ja saskaņā ar šā likuma 6.panta ceturto un piekto daļu pašvaldības dome (padome) ir pieņēmusi lēmumu vai Ministru kabinets izdevis rīkojumu par šīs zemes piekritību un, pamatojoties uz šo pašvaldības domes (padomes) lēmumu vai Ministru kabineta rīkojumu, valstij un pašvaldībai piekrītošā zeme ir reģistrēta Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā.

(21.06.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

3. Ja saskaņā ar šā likuma 6.panta ceturto un piekto daļu pašvaldības dome nav pieņēmusi lēmumu par pašvaldības zemes piekrišanu, tad zemi, kura pašvaldībai piekrišana saskaņā ar šā likuma 3.panta otrās daļas 2.punktu vai 4.¹ panta otrās daļas 5.punktu, var ierakstīt zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda, ja zemes gabalu nepieciešamības pamatojums un to platības ir saskaņotas ar Finanšu ministriju un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju.

(21.06.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

4. Ja saskaņā ar šā likuma 6.panta ceturto un piekto daļu Ministru kabinets nav izdevis rīkojumu par valsts zemes piekrišanu, tad zemi, kura valstij piekrišana saskaņā ar šā likuma 2.panta otrās daļas 3.punktu un 4.¹ panta pirmās daļas 5.punktu, var ierakstīt zemesgrāmatā uz valsts vārda, ja attiecīgās vietējās pašvaldības dome (padome) ir pieņēmusi lēmumu, ka zemes gabals piekrišana valstij.

(21.06.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

5. Ja zemes gabalu ieraksta zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda saskaņā ar pārejas noteikumu 3.punktu, uzziņai pievieno Finanšu ministrijas un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas saskaņojumus. Ja zemes gabalu ieraksta zemesgrāmatā uz valsts vārda saskaņā ar pārejas noteikumu 4.punktu, uzziņai pievieno attiecīgo pašvaldības domes lēmumu.

(21.06.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

6. Zeme, kura piekrišana pašvaldībai saskaņā ar šā likuma 3.panta otrās daļas 4.punktu, ir ierakstāma zemesgrāmatā uz valsts vārda, ja līdz 2007.gada 1.augustam pašvaldības dome (padome) ir pieņēmusi lēmumu, ka tai zemes gabals nav nepieciešams zemes reformas pabeigšanai, un ir piekritusi tā ierakstīšanai zemesgrāmatā uz valsts vārda.

(21.06.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

7. Līdz ar tā grozījuma spēkā stāšanos, kurš paredz izslēgt šā likuma 16. panta pirmo daļu, nekustamie īpašumi ir brīvi no aprobežojumiem, kas zemesgrāmatā ierakstīti saskaņā ar šā likuma 16. panta pirmo daļu.

(21.06.2018. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 18.07.2018.)

8. Šā likuma 13. panta trešās daļas jaunā redakcija (kas paredz rajona (pilsētas) tiesas tiesības pievienot zemes robežu plānus) stājas spēkā 2019. gada 1. decembrī.

(06.06.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 03.07.2019.)

Likums Saeimā pieņemts 1995.gada 29.martā.

Valsts prezidents G.Ulmanis

Rīgā 1995.gada 11.aprīlī